

J.nr. 22-30411-000001
Ref. MEB/LBO
Den 30. juni 2022
REV1

Notat fra møde i Udvalget for forædling, sorter og handel med frø (Frøudvalget) torsdag den 5. maj 2022 kl. 10-14

Deltagere

Asbjørn Børsting (AB), Birger Eriksen (BE), Birte Boelt (BB), Claus Bech (CB) [fra kl. 10-11], Gerhard Deneken (GDE), Ib Borup Pedersen (IBP)[Skype], Jens Holstborg (JH), Jon Birger Pedersen (JBP), Jørn Lund Kristensen (JLK), Lasse Skovlund Bech (LSB), Nils Elmegaard (NEM), Troels Prior Larsen (TPL) og Christian Andreasen (CA, forperson).

Fra Miljøstyrelsen deltog Natasja Lykke Corfixen og Thea Loumand Faddersbøll. Fra Fødevarestyrelsen deltog Jannik Elmegaard (JE).

Fra Landbrugsstyrelsen deltog Kristine Riskær (KRRI), Kristine Bech Klindt (KRBA), Lars Landbo (LBO), Maria Boye Simonsen (MABOSI), Merete Buus (MEB) og Ulla Katja Thybo (ULKT).

Afbud

Anne Esther Fabricius (AEF), Charlotte Holde (CH), Kim Bonde Petersen (KBP), Leif Hagelskjær (LH) og Simon von Siebenthal (SVS).

Dagsorden for mødet	
1.	Meddelelser 1. Landbrugsstyrelsen 1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger 2. TystofteFonden Medlemmerne
2.	Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning Orientering om arbejdet i EU, CPVO og UPOV
3.	Certificering og handel 1. Orientering om arbejdet i EU og OECD 2. Bachelorprojekt om indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark, fortsat fra møde 18. november 2021 – mulig deltagelse fra MST og FVST 3. Økologi, herunder økologisk heterogent materiale og økologiske sorter til økologisk brug 4. Eksport – ePhyto, TRACES, m.v. 5. Forsyningsudfordringer m.v. – oplæg ved Asbjørn Børsting 6. Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 27. april 2022
4.	Orientering om GMO arbejdet i EU EU-Kommissionens forslag til ændring af lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker
5.	Eventuelt Næste møde

Informationer givet i skriftlig orientering forud for mødet er medtaget nedenfor i kursiv.

1. Meddelelser

Christian Andreasen (CA) bød velkommen til mødet og indledte med en præsentationsrunde, da der var gæster fra Miljøstyrelsen (MST) og Fødevarestyrelsen (FVST) med til mødet.

1.1. Meddelelser fra Landbrugsstyrelsen

Kristine Riskær (KRRI) orienterede om styrelsens organisationsændring, som bl.a. er en følge af en række vanskelige sager og Rigsrevisionens kritik af styrelsens tilskudsadministration. Der oprettes en ny enhed for svig og omgåelse, som bliver del af den nye søjle Jura & Kvalitet. Lars Solskov Lind er ansat som ny vicedirektør for Jura & Kvalitet, og kommer fra en stilling som Generalauditor ved Forsvarsministeriet og erfaring fra bl.a. Justitsministeriet. Planter & Biosikkerhed er blevet en del af denne nye søjle. Samtidig er Bente Koudahl Sørensen blevet ny vicedirektør for Tilskud & Sagsbehandling med base i Augustenborg. Bente Koudahl kommer fra en stilling som vicedirektør i Vurderingsstyrelsen under Skatteministeriet. Der er således et endnu større fokus på juridisk kvalitet og forvaltningsretlig opmærksomhed på Landbrugsstyrelsens myndighedsopgaver.

1.1.1. Lovgivning, bekendtgørelser og vejledninger

Sortlistebekendtgørelsen

Vi er i gang med at lave servicetjek af sortlistebekendtgørelsen. Det har medført en del ændringer af redaktionel karakter, som primært er præciseringer i forhold til de direktiver, der implementeres i bekendtgørelsen. Som noget nyt indsættes en opstilling af de afprøvningsprotokoller, der skal anvendes ved SES-afprøvning¹ af de forskellige arter. Dette sker på baggrund af et spørgsmål, vi har fået fra EU-Kommissionen i forhold til korrekt implementering af de direktiver, der fastsætter gældende afprøvningsprotokoller. I praksis har det ingen betydning. Derudover indsættes de nye regler om lempeligere afprøvningskrav for økologiske sorter til økologisk brug. Reguleringen er endnu ikke på plads fra EU's side, men forventningen er, at reglerne finder anvendelse fra den 1. juli 2022. Vi forventer at sende bekendtgørelsen i høring primo maj, da den skal træde i kraft den 15. juni 2022.

Kristine Bech Klindt (KRBA) præciserede, at afprøvningsprotokollerne kun vedrører SES-afprøvning.

Markfrø, grønsagsfrø og sædekorn

Nye versioner af de tre bekendtgørelser vil træde i kraft den 1. september 2022. Ændringerne omfatter bl.a. implementering af nye direktiver om brug af biokemiske og molekylære teknikker og fsva. sædekorn krav til hybridhvede produceret ved hjælp af CMS². Derudover indsættes en tidsbegrænsning på autorisationen som avlskontrollør, som fremadrettet vil udløbe automatisk efter 5 år, hvis ikke kontrollørerne har deltaget på et af TystofteFondens årlige møder. Også her foretages en del redaktionelle rettelser og præciseringer for at sikre korrekt implementering af direktiverne. Ændringerne omfatter også de udeståender, som vi ikke fik på plads til 1. januar 2022, herunder ændring af reglerne om godkendelse af sortsblandinger og definitionen af "areal". Som det sidste kan nævnes, at der i markfrø og grønsagsfrø indsættes hjemmel til at udstede administrative bødeforelæg ved overtrædelse af påbud eller forbud udstedt i henhold til planteloven. Vi forventer at sende udkastene i høring i juni.

¹ SES-Afprøvning = afprøvning af nye sorter for selvstændighed, ensartethed og stabilitet.

² Cytoplasmatisk hansterilitet.

Gerhard Deneken (GDE) spurgte, om tidsbegrænsningen for autorisationen også kommer til at gælde prøvetagere, hvor samme problemstilling gør sig gældende. KRBA sagde, at de ikke var med nu, men at styrelsen vil overveje det. Forslaget sendes i Høring, hvor det er muligt at indsende forslag til ændringer.

Formering af plantenyheder til erhvervsmæssig anvendelse i egen bedrift

Ændringen som følge af servicetjekket af bekendtgørelsen var planlagt til at træde i kraft 1. juli 2022. Men som følge af, at der ikke er fundet væsentlige mangler ved bekendtgørelsen, og en ændring derfor ikke haster, er ændringen pt. udsat til 1. januar 2023.

Hobbyvejledningen

Vejledning om handel med og overdragelse af frø til ikke-kommerciel brug og bevaring (hobbyvejledningen) er nu færdigrevideret og offentliggjort 1. april 2022. I finder vejledningen her: [Vejledninger - Landbrugsstyrelsen](#).

Birger Eriksen (BE) spurgte om, den danske afgrænsning af ”Ikke til kommercielt brug” var i overensstemmelse med direktiverne. I Kommissionens PRM-spørgeskemaer kan det se ud som om, at der er en konflikt. Han nævnte endvidere, at der er et afgrænsningsspørgsmål vedr. plænegræs, som jo ikke er til kommerciel brug, men som branchen gerne vil have reguleret.

Merete Buus (MEB) sagde, at afgrænsningen er en dansk praksis, som ligger inden for direktivernes rammer, og som er aftalt med de berørte parter tilbage i 2015. Den nyligt reviderede hobbyvejledning viderefører samme definition. KRRI sagde, at det er noget som kan ændre sig fremadrettet med revisionen af markedsdirektiverne.

Virksomhedsvejledningen

Vejledningen er under revision og vil formentlig være klar til offentliggørelse 1. januar 2023.

Brødhvede

Vi har haft brødhvedebekendtgørelsen i ekstern høring og har justeret i forhold til erhvervets faglige ønsker. Bekendtgørelsen er lige nu i EU-procedure i forhold til informationsproceduredirektivet. Vi sender den endelige bekendtgørelse til udvalgets orientering og hvis der sker noget i forbindelse med EU-notifikationsproceduren, giver vi en orientering til udvalget på et senere tidspunkt.

Bekendtgørelsen forventes at træde i kraft 1. august 2022 og være gældende for anmeldelser af vinterhvede i år. GDE sagde, at bekendtgørelsen indeholder en overgangsordning, så tidligere anmeldelser også kan vurderes efter de nye regler.

1.2. TystofteFonden

GDE sagde, at sortsanmeldelserne af vårafgrøder ligger på et fint højt niveau. Martin Himmelboe fra TystofteFonden indgår i et 3-årigt erhvervs-PhD forløb med Birte Boelt (BB) som vejleder. Projektet omhandler Optisk vægtbestemmelse i forhold til renheds- og antalsbestemmelse i byg og hvede. Der er ansat en barselsvikar samt en vikar for Martin Himmelboe.

1.3. Medlemmerne

Intet under dette punkt.

2. Plantenyhedsbeskyttelse og sortsafprøvning

2.1. Orientering om arbejdet i EU, CPVO³ og UPOV⁴

EU

Forlængelsen af sortsbeskyttelsesperioden fra 25 til 30 år for asparges, blomsterløg, buske med små frugter og prydbuske er trådt i kraft i november 2021.

Den planlagte revision af sortsbeskyttelsesforordningen, som skulle igangsættes inden udgangen af året, er udsat. Udsættelsen skyldes covid-19 og krigen i Ukraine. Revisionen forventes pt. at blive igangsat efter PRM-revisionen, umiddelbart vil det være i 2. kvartal af 2023.

CPVO

Der blev afholdt møde i Administrationsrådet den 27. april 2022.

Der er modtaget ca. 3.500 ansøgninger og givet ca. 2.800 nye beskyttelser i 2021. Dermed er der lige under 30.000 gældende EU-sortsbeskyttelser.

Der ses en tendens til, at der anmeldes flere landbrugsplantearter og færre af de øvrige arter. I 2021 udgjorde den procentvise andel af landbrugsplanteansøgninger 34,2 %. I 2020 var tallet 28,6 %. Ca. 25 % af ansøgningerne kommer fra ikke-EU lande. Det er en stigning på ca. 5 % i forhold til tidligere, hvilket formentlig primært skyldes, at UK ikke længere er medlem af EU.

Budgettet ligger stabilt med indtægter og udgifter for ca. 20 mio. €. Den frie reserve er pr. 27. april 2022 tæt på 6 mio. €. Målet er, at reserven skal være 10 mio. €, som svarer til halvdelen af de budgetterede udgifter. CPVO forventer højere omkostninger til afprøvninger i 2023. Dette skyldes både inflation, men også de højere energipriser som følge af krigen i Ukraine. Det forventes derfor, at der snart vil komme et forslag til ændring af gebyrforordningen fsva. afprøvningsgebyrerne.

CPVO leder efter et nyt sted at bo, dog stadig i Angers. Den nye lokation skal kunne rumme op til 70 medarbejdere (dog regnes med ca. 55 % fysisk fremmøde), og være mere grøn i forhold til energiforbrug m.v. Flytning forventes tidligst i 2024. CPVO forventer ikke, at en flytning vil påvirke budgettet i negativ grad. CPVO afsøger mulighederne for at have enkelte medarbejdere med arbejdssted fx i Bruxelles eller hos EUIPO. Der er endnu ikke et konkret forslag, og derfor er det uvist, hvilken betydning det vil have for budgettet. CPVO vil sammen med Kommissionen igangsætte en informationskampagne med fokus på sortsbeskyttelse i overensstemmelse med Kommissionens IP Action Plan. Særlig fokus vil være på SMV'er. Samarbejdet mellem CPVO og hhv. EPO⁵ og EUIPO⁶ fortsætter uændret.

Den 28. april 2022 afholdt CPVO et seminar, hvor undersøgelsen af EU's sortsbeskyttelses betydning for EU's økonomi og for miljøet blev præsenteret. Undersøgelsen er udarbejdet i et samarbejde mellem CPVO og EUIPO. Meget kort beskrevet viser undersøgelsen, at EU's sortsbeskyttelse har haft en positiv indvirkning på forskellige aspekter af EU's økonomi og på miljøet.

I skrivende stund ligger der kun en sammenfatning af undersøgelsens konklusioner, men forhåbentligt kan I finde hele undersøgelsen inden længe via dette link:

<https://cpvo.europa.eu/en/news-and-events/news/cpvo-policy-seminar-impact-community-plant-variety-rights-eu-28-april-2022>

³ EU's sortskontor: [CPVO | Community Plant Variety Office](#)

⁴ Den internationale union for plantenyhedsbeskyttelse: [International Union for the Protection of New Varieties of Plants \(UPOV\)](#)

⁵ Den Europæiske Patentorganisation.

⁶ EU's organisation for immaterielle rettigheder.

Det blev nævnt, at Danmark er det land, der har 6. flest gældende sortsbeskyttelser (906 i alt svarende til 3,2 % af samtlige gældende beskyttelser). De fleste danske beskyttelser er for prydblantearter (64,2 %) efterfulgt af landbrugsplantearter (37,1 %).

Derudover blev det nævnt, at af de virksomheder, der har sortsbeskyttelser, udgør SMV'er 90 %, men de har kun 60 % af beskyttelserne. Omvendt betyder det, at kun 10 % af virksomhederne ikke er SMV'er, men at de dækker 40 % af beskyttelserne. CPVO vil igangsætte informationskampagner på baggrund af undersøgelsens resultater.

KRBA orienterede om undersøgelsen af EU's sortsbeskyttelsessystem. Konklusionerne er, at EU's sortsbeskyttelsessystem har haft positive effekter på EU's økonomi og på miljøet. Blandt andet viser undersøgelsen, at:

- produktionen af landbrugsplanter ville være 6,4 % lavere, hvis det ikke var for sortsbeskyttelsessystemet, og de 6,4 % svarer til, at 57 mio. mennesker kan brødfødes. For prydblantearter ville produktionen være 15,1 % lavere,
- sortsbeskyttelsessystemets bidrag til GDB udgør 13 billioner €, og
- sortsbeskyttelsessystemet bidrager med ca. 900.000 jobs i hele værdikæden.

Derudover viser undersøgelsen at sortsbeskyttelsessystemet bidrager til en væsentlig, årlig reduktion i drivhusgasudledningen (62 mio. tons), svarende til udledningen i Ungarn, Irland eller Portugal.

Ib Borup Pedersen (IBP) sendte følgende kommentar til rapporten, da det var meget svært at høre hans bemærkninger via Skypeforbindelsen:

Rapporten tager ikke andre landvindinger i betragtning, så den er et flot skønmaleri af en ikke eksisterende virkelighed. Landvindinger indenfor dyrkningsmetoder, Avl som alligevel ville have fundet sted, selv før CPVO blev grundlagt stod avlen ikke stille. En meget lyserød opgørelse over særligt afgrøder som Tomat og løg, skævvrider billedet, der skal også tilføjes at der ikke er lagt vægt på at der i EU er et stærkt ønske om mere Økologi, 25% i år 2030. Langt de fleste avls fordele der er omtalt i denne rapport kommer ikke Økologerne til gode, da sygdoms resistens i de fleste tilfælde er uden betydning, da sygdomstrykket i økologien er langt mindre, og vi ikke har behov for andet der kan dække ind hvor kemi bliver udslidt grundet resistens. Jeg bryder mig ikke om at der i rapporten er skrevet at der er behov for helt nye sorter, Det er for mig en rød klud, da det antyder at der er behov for at bruge Genteknologi, NBT - GMOer. Det giver mig en ide af at dette værk er meget biased, og reelt er ment som et værktøj til at vise politikere hvor nødvendigt NBTs indførelse er, en politiker ser på de mange sider, og kan ikke gribe længere end til overskriften. Jeg er heller ikke sikker på at de økonomiske systemer der er brugt til at retfærdiggøre de voldsomme fordele ved CPVO rent faktisk kan overføres på noget så diverst som biologi, med talrige andre faktorer. Man får tanken at jo mere CPVO sortsgodkender planter, jo mere tjener Europa, og der er også nævnt patenter og patent rettigheder. Det skal vi ikke have noget af, patent på liv er imod økologisk tænkning. Der er reelt antallet af grise "kødproduktion og biodisel - ethanol" som bestemmer om der er fødevaremangel. Andre metoder at dyrke på har meget større potentiale for udbytter end avl.

KRBA orienterede om, at CPVO og de kinesiske sortsbeskyttelsesmyndigheder afholder et seminar den 6. maj, i forbindelse med at Kinas nye frølov er trådt i kraft. KRBA orienterede pr. mail tilbage i januar om Kinas nye frølov. Ændringerne i frøloven vedrører primært bedre rettigheder til forædlerne, et forbedret EDV-system og bedre håndhævelsesmuligheder. Det er stadig uvist om Kina på den baggrund vil tiltræde UPOV 1991-konventionen. KRBA vil efterfølgende orientere udvalget om relevant information fra seminaret.

UPOV

Der har ikke været afholdt møder i Legal and Administrative Committee, Consultative Committee og Council siden seneste Frøudvalgsmøde.

3. Certificering og handel

3.1. Orientering om arbejdet i EU, OECD og ISTA⁷

Der er sendt referat ud til Frøudvalget fra møde i Stående komité for frø den 8. marts 2022.

Revision af de 12 markedsdirektiver om frø og andet planteforneringsmateriale

EU-Kommissionen er gået i gang med at revidere den omfattende EU-lovgivning om handel med frø og andet formeringsmateriale af landbrugsplanter, grøntsagsplanter, prydplanteforneringsmateriale, vinplanter, læggekartofler, frugtplanter samt forstligt formeringsmateriale – den såkaldte PRM⁸-lovgivning. Den nuværende regulering omfatter 12 direktiver, hvoraf det ældste stammer fra 1966.

EU-Kommissionen lagde 15. juni 2021 en køreplan for arbejdet i offentlig høring. Køreplanen og de indkomne kommentarer til den kan ses her: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13083-Plant-and-forest-reproductive-material-revised-rules-en>

I december 2022 lagde EU-Kommissionen et spørgeskema om erfaringerne med den hidtidige lovgivning og ønskerne til den fremtidige lovgivning i offentlig høring med svarfrist 27. marts 2022. Derudover har Kommissionen i februar-maj udsendt bl.a. et mere detaljeret spørgeskema til en række interessenter og indbudt nogle af disse til et mundtligt interview. Landbrugsstyrelsen har, som dansk myndighed for området, givet tilbagemelding på disse henvendelser og har også deltaget i komitémøder, hvor Kommissionen har drøftet PRM-revisionen med medlemsstaterne. EU-Kommissionen forventer at afslutte sin konsekvensanalyse i 3. kvartal af 2022 og at kunne fremlægge et forslag til ny regulering med udgangen af 2022.

Lars Landbo (LBO) orienterede om status og videre proces for EU-kommissionens arbejde med revisionen af PRM-lovgivningen.

KRRI sagde, at input fra interessenterne var vigtigt for Landbrugsstyrelsens videre arbejde med PRM-revisionen. PRM-lovgivningen omhandler en række forskellige afgrødetyper, som hver har sine interessenter/sektorer tilknyttet, og som Landbrugsstyrelsen pt. ikke nødvendigvis er i kontakt med. Styrelsen skal tilgodese alle disse og vil lave en plan for, hvordan det kan ske. Når der skabes ny EU-regulering gennem forordninger, så er opgaven bl.a. at se fremad og også sikre udviklingsmulighederne.

3.2. Bachelorprojekt om indhold og spireevne i frø fra fuglefrøblandinger solgt i Danmark

Troels Prior Larsen sendte forud for udvalgets møde 18. november 2021 et bachelorprojekt, der omhandler invasive arter i fuglefrø-blandinger til udvalgets orientering og drøftelse. Rapporten blev drøftet kort på mødet. I notatet fra mødet står: "Nils Elmegaard (NEM) introducerede rapporten kort og foreslog en undersøgelse af hvordan ukrudtsarterne bliver spredt og om fuglefrø er en vigtig spredningskilde, måske i første omgang i form af et litteraturstudie. Birte Boelt (BB) sagde, at der for nogle af arterne kan være problemer med pesticidresistens. LBST vil se på muligheden for at sende en bestilling til AU. LBST vil forsøge, at invitere Miljøstyrelsen (MST), der har ansvar for invasive arter, og Fødevarestyrelsen (FVST), der har ansvar for foder, med til udvalgets næste møde."

⁷ ISTA er den internationale frøanalyseorganisation, der er med til at fastlægge metoder for prøvetagning og analyse af frø: <https://www.seedtest.org/en/home.html>

⁸ PRM = plant reproductive material = planteforneringsmateriale, herunder frø

FVST og MST er inviteret til at deltage under behandlingen af dette punkt. Rapporten er vedhæftet invitation til mødet.

Troels Prior Larsen (TPL) indledte: Danmark har globalt set høj status for sin frøkvalitet. Frøavlere er derfor bekymrede for spredning af invasive arter og problemarter. Så den problematik, som projektet rejser, er relevant for frøavlerne. Projektet har påvist, at der findes spiredygtige frø af en række invasive arter og problemarter i fuglefrøblandinger. Flere af disse arter er problematiske for frøavl. Flyvehavre er allerede et erkendt og stort problem, Kinajute er et problem i sukkerroer og Agerrævehale (som er en hjemmehørende art) er den største trussel mod dansk frøavl. TPL var derfor glad for, at problematikken blev taget op i embedsværket. En mulig løsning kunne være, at der blev stillet krav om deklaration af fuglefrøs indhold.

Natasja Lykke Corfixen (Miljøstyrelsens team for invasive arter) og Thea Loumand Faddersbøll (Miljøstyrelsens team for invasive arter, studentermedhjælper og medforfatter til bachelorprojektet) orienterede om lovgivning og forvaltning om invasive arter samt om bachelorprojektet og dets resultater (jf. slides som er rundsendt med referatet):

Invasive arter, er ikke-hjemmehørende arter, hvis introduktion og spredning er en trussel mod biodiversiteten. Kun ca. 5 pct. af de arter, som introduceres til DK, er invasive. Der er i alt ca. 2500 ikke-hjemmehørende arter i DK, hvoraf 136 arter er vurderet som invasive. Havebrug og landbrug er nogle af vejene til introduktion af ikke-hjemmehørende arter. Der er både EU-lovgivning (forordning 1143/2014) og national lovgivning (herunder bekendtgørelse nr. 1285 af 12/11-2018) om forebyggelse og håndtering af invasive arter. EU-lovgivningen opererer med en liste over invasive arter på 66 arter, som er omfattet af en række krav, herunder at de ikke må indføres til EU og heller ikke må markedsføres eller udsættes. Den danske nationale lovgivning opererer med en liste på 13 invasive arter, som er omfattet af lignende regler i Danmark.

Bachelorprojektet er en opfølgning på en tidligere undersøgelse om forekomst af Bynke-ambrosie i fuglefrø. Bachelorprojektet undersøgte fire fuglefrøblandinger og fandt, at de indeholdt spiredygtige frø af flere ikke-hjemmehørende arter, som er eller som kan blive problematiske for dansk landbrug og/eller natur, f.eks. Kinajute, Ager-rævehale, Bynke-ambrosie, Flyvehavre, Opret amaranth og Vild durra. Fuglefrøblandinger er altså en potentiel kilde til spredning af sådanne problemarter. Producenterne af fuglefrøblandinger havde ikke reageret på henvendelser, så det havde ikke været muligt at fastlægge, hvor frøene i blandingerne kom fra.

Jannik Elmegaard sagde supplerende, at fuglefrø er dyrefoder og dermed omfattet af lovgivning, som Fødevarestyrelsen administrerer. Foder må ikke udgøre en fare for mennesker eller dyrs sundhed eller for miljøet. EU-lovgivningen stiller således krav om, hvor stort indhold fuglefrø må have af henholdsvis Bynke-ambrosie (pga. artens allergene effekt) og Pigæble (pga. artens giftvirkning). Fødevarestyrelsen tager ca. 20 stikprøver af fuglefrø pr. år for at kontrollere om kravene bliver overholdt. Kontrolrapporter etc. ligger på styrelsens hjemmeside:

https://www.foedevarestyrelsen.dk/Kontrol/Kontrol_af_fodervirksomheder/Sider/Resultater-af-foderkontrol.aspx?Indgang=Kontrol&Indgangsemne=Kontrol+af+fodervirksomheder& (Klik på 'Årsrapporter om analytisk foderkontrol' for de enkelte år og vælg rapporten 'Botaniske urenheder i foder'). Siden 2013 er der fundet Bynke-ambrosie i nogle stikprøver, herunder også over grænseværdien. Derimod er der ikke fundet Pigæble.

Frøudvalget drøftede projektets resultater og den mulige opfølgning:

- I udlandet varmebehandles fuglefrø, så de ikke kan spire, men denne behandling er meget dyr og næppe mulig i DK.
- Det blev foreslået, at Miljøstyrelsen kunne kontakte forhandlerne (byggemarkeder etc.) af fuglefrø og gøre dem opmærksomme på spredningsproblematikken. Så må forhandlerne tage fat i producenterne.
- Fuglefrø er et ukontrolleret marked – hvad vil myndighederne gøre for at stoppe spredning af problemarter med disse?

- Importerede frø indeholder typisk andre ukrudtsarter end danskproduceret.
- Behov for kortlægning af spredningsveje og risici. Frø som bruges til blomsterstriber, vildtblandinger og især efterafgrøder udsås på store arealer og kunne dermed vise sig at udgøre en større risiko end fuglefrø. Risikoen forventes at stige, fordi denne type arealer vokser.
- Myndighederne bør overveje at stille krav om certificering af ovennævnte typer frøblandinger.
- Tre typer af risici indgår, nemlig risici i forhold til: 1) natur/biodiversitet, 2) dyr og menneskers sundhed samt 3) landbrugets frøproduktion.
- Der er behov for at afklare, hvilke muligheder der er for at håndtere problemet indenfor den eksisterende lovgivning i Miljøstyrelsen, Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsens regi.
- Der er behov for et opfølgende analysearbejde, som f.eks. ville kunne udføres af Aarhus Universitet som led i aftalen om myndighedsbetjening.

Konklusionen blev, at der blev nedsat en arbejdsgruppe, som skulle lave en kort beskrivelse af problemets omfang. Gruppen består af: Troels Prior Larsen, Jørn Lund Kristensen, Asbjørn Børsting og Lasse Skovlund Bech samt Thea Loumand Faddersbøll (uden for Miljøstyrelsens regi).

3.3. Økologi, herunder økologisk heterogent materiale og økologiske sorter til økologisk brug

Økologisk heterogent materiale

Siden 1. januar 2022 har det været muligt at anmelde økologisk heterogent materiale. Vi har indtil videre modtaget to anmeldelser af henholdsvis vår- og vinterhvede, som vi er ved at behandle. Når behandlingen er afsluttet vil materialet blive offentliggjort. Vi vil beskrive ordningen mere detaljeret i en separat vejledning.

Økologiske sorter til økologisk brug

Fra 1. juli 2022 forventer vi, at der træder en undtagelse fra de gældende sortsregler i kraft. Undtagelsen betyder, at det bliver muligt at anmelde økologiske sorter til økologisk brug. Der vil være undtagelser til de gængse regler om SES- og værdiafprøvning. Muligheden vil i første omgang gælde byg, majs, rug, hvede, gulerod og knudekål. Det vil ikke være muligt at sortsbeskytte de nye sorter, da der vil være tale om en afvigelse fra de normale sortsafprøvningsprotokoller.

Det er aftalt, at udkast til undtagelserne sendes ud sammen med notat fra mødet til Frøudvalgets orientering.

BE spurgte, om de lempede regler for afprøvning af øko-sorter kun omfatter SES-afprøvning. MEB bekræftede dette.

NEM spurgte, om Landbrugsstyrelsen havde modtaget anmeldelser på øko-sorter. MEB sagde, at styrelsen pt. ikke havde modtaget anmeldelser og at ordningen ikke er trådt i kraft endnu.

3.4. Eksport – ePhyto, TRACES, m.v.

Eksport – ePhyto NU. Tillægserklæringer og oprindelse, mm

Plantesundhedscertifikater skal fra d. 1. oktober 2022 anmeldes elektronisk i TRACES NT. Det er vigtigt, at alle eksporterende virksomheder, som har brug for et plantesundhedscertifikat i forbindelse med eksport, opretter sig i TRACES NT nu, så vi sammen har mulighed for at komme godt i gang med ePhyto. Der vil fortsat være krav om de samme oplysninger og dokumentationer for at vi kan udstede et plantesundhedscertifikat. I finder oplysninger om hvordan I gør på Landbrugsstyrelsens hjemmeside, hvor I også kan finde vejledninger og en FAQ, som hjælper jer godt på vej
<https://lbst.dk/virksomheder/import-og-eksport/eksport-ud-af-eu-plantesundhed/traces-nt/>

Landbrugsstyrelsen har fokus på bl.a. tillægserklæringer og oprindelse når der udstedes plantesundhedscertifikater. Plantesundhedscertifikatet attesterer i sig selv, at en vare opfylder importlandets krav til plantesundhed, og der skal som udgangspunkt kun en tillægserklæring på et plantesundhedscertifikat hvis importlandet stiller krav om det i lovgivningen eller fx en importtilladelse. Der er dog undtagelser hvis varen efterfølgende skal re-eksporteres fra importlandet. Oprindelsen af planter og planteprodukter er meget vigtig, da den har stor betydning for hvilke planteskadegørere, der kan følge med varen. Det er kun levende planter, som skifter oprindelse. I kan læse mere om udstedelse af plantesundhedscertifikater i den internationale standard ISPM 12 <https://www.fao.org/3/k5129e/k5129e.pdf>

NEM sagde, at frøbranchen bakker op om et elektronisk system, men TRACES-systemet er ikke tilpasset til plantesundhedscertifikater, og systemet er problematisk og tidskrævende at bruge for mange virksomheder. Det skaber frustration og kræver flere ansatte. Vi vil indsende en oversigt over problemerne. Det er godt, at Landbrugsstyrelsen skubbede datoen for indførslen. Når det er sagt, så er nogle virksomheder dog glade for systemet

Ændret importlovgivning i Storbritannien

Storbritannien har meldt ud, at det næste trin for deres importkrav, udsættes. Det betyder, at der fortsat vil være plantesundhedscertifikatkrav på "High priority plants and plant products", som hidtil. Men certifikatkravet vil ikke blive udvidet til at omfatte en lang række yderligere planter og planteprodukter, herunder frø, som ellers forventet pr. 1. juli 2022. Udsættelsen kan have stor betydning for eksportører til Storbritannien. Se liste med "High-priority plants and plant products."

3.5. Forsyningsudfordringer m.v.

Asbjørn Børsting (AB) orienterede om forsyningsituationen i forhold til krigen i Ukraine, jf. slides som er udsendt med referatet: Krigen medfører turbulens på de globale markeder, og udviklingen er svær at forudsige. Markedet mangler energi, brændstof og gødning. Der forventes ændringer i de globale varestrømme, f.eks. at Ruslands eksport drejes mod Kina.

Høsten i Ukraine var sidste år ca. 112 mio. tons, men forventes i år at falde med 20-30 mio. tons. Før krigen blev 5-8 mio. tons udskibet hver måned fra Sortehavshavnene, men efter krigen er det faldet til næsten nul. Til gengæld er jernbanetransporten vokset til ca. 1,5 mio. tons pr. måned.

Den globale efterspørgsel på korn til foder er uklar. EU har hidtil importeret ca. halvdelen af sin majs fra Ukraine. EU forventer at importere mere majs og oliefrø fra Nord- og Sydamerika. EU's myndigheder har været meget pragmatiske for finde løsninger, der kan afhjælpe importproblemerne.

Nordafrika og Mellemøsten importerer normalt meget brødkorn fra Ukraine og Rusland, men denne import trues nu af krigen. EU's eksport af brødkorn til disse regioner kan dermed stige. Disse problemer skal ses på baggrund af, at verdens globale kornproduktion i de sidste fire år kun har været marginalt større end forbruget – efter mange år med overskud. Gødningsforsyningen er ligeledes presset som følge af krigen.

Det økologiske jordbrug er særlig udfordret i den nuværende situation, fordi produktionen er afhængig af importerede råvarer fra Ukraine og Rusland, men også fra Kina og Indien. Udover krigen, har også Covid-pandemien skabt problemer. En stor del af non-GMO foder, især soja, er hidtil kommet fra Ukraine eller Rusland. Arla har midlertidig fritaget sine landmænd fra at bruge non-GMO-foder. EU overvejer at gøre det muligt at importere GMO, som ikke er godkendt i EU, hvis det kan dokumenteres, at denne type GMO alene optræder i foder.

Mange af EU's medlemsstater har ønsket, at der i denne særlige situation kan gøres undtagelser for økologiforordningens krav. EU-Kommissionen har foreslået, at der kan søges om individuelle dispensationer efter "katastrofe-bestemmelsen", hvis der kan dokumenteres mangel på proteinfoder. Flere medlemsstater har søgt om dispensation, men ikke DK. Danske økologer er selv splittede. Især økologisk husdyrproduktion er presset pga. høje priser.

Summa summarum, så er der stor usikkerhed og høje meromkostninger.

Jens Holstborg (JH) bemærkede, at kartoffelproduktionen forventes at falde 5-10% fordi de høje priser vil gøre det mere rentabelt at dyrke korn. Jørn Lund Kristensen (JLK) bemærkede, at hele verdensmarkedet er under omstilling.

3.6. Orientering om møde i Arbejdsgruppen om certificering 27. april 2022

I finder referater fra møder i arbejdsgruppen her: <https://lbst.dk/virksomheder/froe-og-saedekorn/udvalg/arbejdsgruppen-om-certificering-af-froe-og-saedekorn/#c10490>

LBST præsenterede følgende punkter på mødet:

- EU-lovgivningen - revision
- EU-forordninger, bekendtgørelser og vejledninger
- OECD Multiplication Agreement Abroad
- Orientering om regler for sortsblandinger
- Standardfrø – krav og forpligtelser
- Autorisationer – avlskontrollører
- Kontrol i forbindelse med plantepas
- Udfasning af særregler på laboratorieområdet
- Eksport: ePhyto og plantesundhedscertifikater, tillægserklæringer, oprindelse mm.

Kontrol i forbindelse med plantepas:

Det er nyttigt for virksomheder, der handler med planter herunder frø på det indre marked i EU at orientere sig i Vejledning om brugen af plantepas. I bilag 3 kan man finde en oversigt over de arter, hvor der kræves plantesundhedskontrol af frø, og om kontrollen skal være officiel eller må udføres af en autoriseret markkontrollør/laboratorium. Bilaget har tidligere været fejlbehæftet, men er nu rettet. Stængelnematoder (*Ditylenchus dipsaci*) i lucerne må kontrolleres af autoriserede markkontrollører i marken. Sklerotier (*Sclerotinia sclerotiorum*) i raps, rybs og gul sennep må kontrolleres af autoriserede frølaboratorier. Al anden plantesundhedskontrol i forbindelse med plantepas skal ske ved Landbrugsstyrelsens officielle kontrollører.

Udfasning af særregler på laboratorieområdet

Jf. direktiver og bekendtgørelser på frøområdet skal analyser udføres efter gældende internationale metoder, dvs. ISTA's regler skal følges. Pt. fremgår der en række særregler af vejledningen, som

formodentlig stammer fra gamle aftaler med det tidligere officielle laboratorium. Disse særregler vil nu blive udfaset. Udfasningen vil ske i samarbejde med laboratorierne.

4. Orientering om GMO-arbejdet i EU

4.1. EU-Kommissionens forslag til ændring af lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker

EU-Kommissionen forventes at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse ifm. deres konsekvensanalyse (Impact Assessment). Vi forventer, at spørgeskemaet vil blive sendt i 12 ugers høring i andet kvartal 2022. Herefter forventes EU-Kommissionen at udarbejde et forslag til ny regulering. Konsekvensanalysen og forslaget til ny regulering forventes fremlagt andet kvartal af 2023.

LBO orienterede om status og videre proces for EU-Kommissionens arbejde med forslag til lovgivning om planter fremstillet med visse nye genomteknikker (målrettet mutagenese og cisgenese). EU-Kommissionen har netop lagt et spørgeskema i 12 ugers offentlig høring, som alle opfordres til at besvare, jf. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13119-Legislation-for-plants-produced-by-certain-new-genomic-techniques_en
Svarfristen er 22. juli 2022.

IBP sagde, at hvis det bliver tilladt at bruge de nye genomteknikker vil det ødelægge det økologiske jordbrug. Det vil blive umuligt at nå målet om 30% økologi i 2030. Vi skal have et moratorium. Det er det økologiske jordbrug, som kommer til at stå med hele regningen, og eftersom DK har det største økologiske areal, er vi det medlemsland, som vil blive hårdest ramt. De danske sameksistensregler bygger på et meget løst grundlag. Erfaringer fra Spanien, Canada og USA viser, at sameksistens ikke er mulig. IBP sagde videre, at Landbrugsstyrelsen kun talte med GMO-tilhængere.

CA anbefalede IBP at sende høringssvar, jf. ovenstående.

LBO sagde, at Landbrugsstyrelsen taler med alle, der henvender sig. Styrelsen havde således drøftet de nye genomteknikker med en række organisationer, der var kritiske overfor GMO.

5. Eventuelt

5.1. Næste møde

Næste møde er fastlagt til torsdag den 17. november 2022 i Landbrugsstyrelsen.

5.2. Tysk rapport om nye forædlingsteknikker

IBP mindede om rapporten fra det tyske Bundesamt für Naturschutz (BfN), som han havde omtalt på sidste Frøudvalgsmøde, og som finder, at planter frembragt med nye genomteknikker frembryder den samme eller større risici end traditionelle GMO: https://www.bfn.de/sites/default/files/2021-10/Viewpoint-plant-genetic-engineering_1.pdf.

Landbrugsstyrelsen forventer, at rapporten vil indgå i baggrundsmaterialet for EU-Kommissionens videre arbejde og har meddelt IBP dette i en mail.